

Handling 2026 nr 70

Yttrande över motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Den av Axel Josefson och Sofie Gyllenwaldt väckta motionen avslås.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Axel Josefson (M) yrkade bifall till yrkande från M, L och KD den 9 mars 2026 om att tillstyrka motionen.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till yrkande från SD den 13 mars 2026 om att tillstyrka motionen.

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) yrkade att motionen skulle avstyrkas samt avslag på övriga yrkanden.

Martin Wannholt (D) yrkade att motionen skulle avstyrkas med hänvisning till yttrande från D den 16 mars 2026.

Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att avstyrka motionen.

Martin Wannholt (D) antecknade som yttrande en skrivelse från den 16 mars 2026.

Emmyly Bönfors (C) antecknade som yttrande en skrivelse från den 17 mars 2026.

Göteborg den 18 mars 2026
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Yttrande

Centerpartiet

2026-03-17

Ärende 12

Yttrande Motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det

Yttrande

Motionen lyfter fram delar av No Excuses-modellen som fokuserar på höga förväntningar, arbetsro, disciplin och ett tydligt ledarskap i klassrummet. Dessa aspekter är redan en självklar och lagstadgad del av skolans grunduppdrag enligt skollagen och läroplanen. Modellens strikta regelverk och sanktioner går däremot utöver de disciplinära åtgärder som skollagen i dag medger och står i konflikt med grundlagsskyddade fri- och rättigheter.

Övriga förslag som lördagsundervisning, längre skoldagar och obligatorisk sommarskola är i nuläget inte heller förenligt med den svenska lagstiftningen. En fullskalig implementering av föreslagen motion, särskilt med utökad undervisningstid, skulle också medföra väsentligt ökade kostnader för personal och lokaler samt eventuellt lärares arbetstid. Motionen saknar i sin nuvarande form konkreta förslag på hur dessa betydande merkostnader skulle finansieras.

Centerpartiet bedömer att det är olämpligt och ineffektivt att på kommunal nivå planera för en verksamhet som också förutsätter nationella lagändringar.

Yttrande

Demokraterna

26-03-16

Nr 12

Yttrande angående – Motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell

Yttrandet

Demokraterna delar uppfattningen att skolresultaten i Göteborg måste förbättras. Varje år lämnar närmare 1000 elever årskurs nio utan gymnasiebehörighet. Så kan det inte fortsätta. När elever lämnar skolan utan de kunskaper som krävs för vidare studier sviker vi dem och begränsar deras möjligheter i livet.

Skolan ska möta alla elever med höga förväntningar och ge varje elev, oavsett bakgrund, reella möjligheter att lyckas. För att det ska vara möjligt behövs skickliga lärare som ges goda förutsättningar att fokusera på undervisningen. Samtidigt måste skolan säkerställa tidiga och kraftfulla insatser för elever som riskerar att hamna efter. Av de elever som inte klarar de nationella proven i årskurs tre är det endast omkring 40 procent som senare når gymnasiebehörighet i årskurs nio. Det visar hur avgörande de tidiga insatserna är. Skolan behöver därför bli bättre på att fånga upp elever i tid och säkerställa att de får det stöd de har rätt till enligt skollagen.

Att ge förvaltningen i uppdrag att förbereda för en pilotskola enligt No Excuses-modellen är däremot inte meningsfullt när det inte är tillåtet enligt lag. Det skulle innebära att tid och kraft läggs på ett arbete som inte kan realiseras. Resurserna bör i stället användas till insatser som gör skillnad här och nu, så att fler elever ges förutsättningar att klara skolan.

Motionen föreslår också att delar av modellen ska prövas på en lämplig skola, exempelvis genom tydligare fokus på lärarledd undervisning, studiero och höga förväntningar. För Demokraterna är detta inte något som ska begränsas till ett pilotprojekt, utan något som behöver genomsyra undervisningen i alla Göteborgs skolor. Trygghet och studiero ska vara en självklarhet i alla klassrum och bygga på tydligt pedagogiskt ledarskap, höga förväntningar och undervisning av hög kvalitet, inte på införandet av en särskild skolmodell. Att sätta en ny etikett på arbetssätt som redan finns i skolan tillför inte något nytt.

Politiken kan inte och ska inte tala om för lärarna hur de ska undervisa. Det är lärarnas professionalitet och pedagogiska skicklighet som ska styra undervisningen. Politikens ansvar är att ge professionen rätt förutsättningar. I vårt budgetförslag för 2026 avsatte vi därför 269 miljoner kronor extra för att höja elevpengen och ge rektorer och lärare bättre förutsättningar att höja undervisningskvaliteten, bland annat genom möjlighet till tvälärarsystem på skolor med stora utmaningar.

Mot denna bakgrund anser Demokraterna att motionen bör avstyrkas.

Yrkande
2026-03-13

Ärende nr: SLK-2025-01083

Yrkande angående – Motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Motionen bifalles

Yrkandet

Att stärka ordningen handlar ytterst om rättvisa. Skolan ska vara en plats där kunskap, ansvar och ansträngning står i centrum. Alla elever ska mötas av tydliga förväntningar och ges goda förutsättningar att lyckas.

Under senare år har många lärare vittnat om ökade problem med ordningsstörningar, bristande respekt för skolans regler och en otydlighet kring vilka konsekvenser som följer när regler bryts. När undervisningen störs drabbar det i första hand de elever som vill lära sig, anstränga sig och lyckas i skolan. Dessa elever har rätt till en skolmiljö präglad av studiero och tydliga förväntningar.

Skolan behöver bättre förutsättningar att upprätthålla ordning och trygghet i undervisningen. Lärare och skolledare måste ha ett starkt mandat att agera när regler bryts. Tydliga ordningsregler, konsekvenser vid återkommande störningar samt möjlighet att snabbt vidta disciplinära åtgärder är centrala verktyg för att skapa en fungerande lärmiljö. Det är också viktigt att skolorna ges stöd i arbetet med att begränsa störmoment i undervisningen, exempelvis genom tydliga regler kring mobiltelefoner och andra digitala enheter under lektionstid.

Yrkande

Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna

2026-03-09

Yrkande angående – Motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Motionen bifalles.

Yrkandet

Motionen lyfter en av Göteborgs största skolpolitiska utmaningar att alltför många elever lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet. I flera skolor och stadsdelar är situationen särskilt allvarlig.

Samtidigt finns det tydliga exempel, både i Sverige och internationellt, på skolor som lyckas vända utvecklingen genom ett starkt fokus på kunskap, tydliga ordningsregler, lärarledd undervisning och höga förväntningar på eleverna. Den så kallade No Excuses-modellen bygger just på dessa principer och har visat goda resultat i skolor som verkar i socioekonomiskt utsatta områden.

Göteborg behöver pröva fler arbetssätt för att stärka kunskapsresultaten och återupprätta studieron i klassrummen. Att låta staden bli pilotkommun för en svensk variant av No Excuses-modellen är därför ett viktigt steg för att pröva hur framgångsrika metoder kan omsättas i praktiken även i Göteborgs skolor.

Genom att testa modellen i pilotform, utvärdera resultaten och sprida framgångsrika arbetssätt kan fler elever ges bättre förutsättningar att nå gymnasiebehörighet och lyckas i skolan. Mot denna bakgrund bör motionen bifallas.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-02-19

Ärendenummer SLK-2025-01083

Handläggare

Charlotta Bjerhem

Telefon: 031-368 05 88

E-post: charlotta.bjerhem@stadshuset.goteborg.se

Motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det

Motionen

Axel Josefsson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) föreslår att kommunfullmäktige ska ge grundskolenämnden i uppdrag att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det. Nämnden föreslås också få i uppdrag att redovisa hur delar av modellen kan testas redan nu på en lämplig skola, inom ramen för dagens skollag, exempelvis genom tydligare fokus på explicit undervisning, arbetsro, disciplin och höga förväntningar. Motionärerna föreslår också att grundskolenämnden ska få i uppdrag att utvärdera resultaten löpande och att sprida erfarenheterna nationellt.

Bakgrunden är att motionärerna menar att alltför många elever i staden lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet, och att situationen skiljer sig åt mellan olika delar av staden. Det bidrar till att skapa skillnader i livsvillkoren mellan olika barn beroende på var de växer upp. Enligt motionärerna kan rätt metoder och höga förväntningar dock göra skillnad för att stärka kunskaperna, öka jämlikheten och ge varje barn samma möjligheter. Det finns därför skäl att pröva och införa No Excuses-modellen.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till grundskolenämnden. Nämndens beslut redovisas i nedanstående tabell. Remissyttrandet i sin helhet finns som bilaga till detta tjänsteutlåtande.

Remissinstans	Beslut
Grundskolenämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yrkande M, L

Remissinstansens överväganden

Grundskolenämnden framför att det inte finns någon entydig definition av No Excuses-modellen, och att den tillämpas på olika sätt. Det är därför svårt att bedöma hur modellen skulle se ut i en svensk kontext. Enligt nämndens bedömning krävs dock förändringar i lagstiftningen för att den ska gå att införa vad gäller exempelvis områden som skoluniform, skolplikt, disciplinära åtgärder och elevinflytande. Nämnden menar att skolverksamhet ska planeras och genomföras utifrån gällande lagstiftning. Vidare bedömer nämnden att det inte är effektivt att planera verksamhet utifrån en eventuellt kommande lagstiftning. Grundskolenämnden påtalar också att det finns svårigheter att implementera olika modeller i skolan. Skolutveckling behöver utgå från en lokal analys, och specifika modeller kan ha svårt att möta olika skolors förutsättningar och behov.

Motionärerna förslår att nämnden ska få i uppdrag att redovisa hur delar av modellen kan testas redan nu, genom exempelvis tydligare fokus på arbetsro, disciplin och höga förväntningar. Grundskolenämnden bedömer att dessa områden redan är en del av skolans grunduppdrag och inte bör omhändertas i en försöksverksamhet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Grundskolenämnden bedömer att en tillämpning av modellen som innebär utökad skoltid kommer innebära väsentligt högre kostnader.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har med utgångspunkt från grundskolenämndens yttrande inte funnit några särskilda aspekter på förslaget.

Bedömning ur social dimension

Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag som innebär att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så de utvecklas så långt som möjligt. No Excuses-modellen utgår från att skolan har ett ansvar för, och en möjlighet, att kompensera för ojämlika livsvillkor. Grundskolenämnden bedömer att det ligger väl i linje med det kompensatoriska uppdraget.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor som utgör beslutsunderlag

1. Motionen
2. Grundskolenämndens handlingar 2026-02-03 § 15

Handling 2025 nr 204

Motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det

Alltför många elever i Göteborg lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet. I vissa stadsdelar handlar det till och med om en majoritet av eleverna. Detta bidrar till att cementera utanförskap och skapa stora skillnader i livschanser mellan barn beroende på var de växer upp. Kunskapsgapet mellan elever med olika socioekonomisk och språklig bakgrund är dessutom större i Sverige än i många andra länder, en utveckling som är helt oacceptabel och måste brytas.

Situationen i Göteborg är särskilt allvarlig. I Bergsjön går nästan sju av tio elever ut årskurs nio utan gymnasiebehörighet och på Sjumilaskolan i Biskopsgården är motsvarande siffra drygt 67 procent. Totalt har Göteborg 20 grundskolor där mer än 30 procent av eleverna inte når gymnasiebehörighet, vilket gör att staden sticker ut negativt jämfört med andra storstäder.

Samtidigt finns det skolor som visar att det går att vända utvecklingen. Kunskapsskolan Krokslätt i Göteborg hade exempelvis läsåret 2022/23 en gymnasiebehörighet på hela 94 procent, jämfört med det kommunala genomsnittet på omkring 82 procent. Dessa skillnader visar att problemen inte är olösliga. Rätt metoder och höga förväntningar kan göra stor skillnad, även i tuffa förhållanden.

Regeringen har redan tagit viktiga steg för att stärka språkutvecklingen och återupprätta kunskapsskolan. Men för Göteborgs del krävs fler och mer långtgående åtgärder, särskilt i de stadsdelar där skolmisslyckanden är som mest utbredda.

Internationellt finns framgångsrika exempel på skolmodeller som lyckats ge alla barn, oavsett bakgrund, möjligheten att lyckas. En av de mest uppmärksammade är **No Excuses-modellen**, som bygger på höga förväntningar på både elever och skolor, tydliga ordningsregler, lärarledd undervisning och kontinuerlig uppföljning. Erfarenheter från bland annat Storbritannien visar att elever i utsatta områden genom denna modell kan nå lika höga resultat som sina jämnåriga i mer privilegierade miljöer.

Det finns inga ursäkter för att låta barn i Göteborg fortsätta misslyckas i skolan. Genom att pröva och införa No Excuses-modellen kan vi ta ett avgörande steg för att stärka kunskaperna, öka jämlikheten och ge varje barn i Göteborg verkliga möjligheter att lyckas i livet. Göteborg bör därför gå före och bli pilotkommun för No Excuses-skolor.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Grundskolenämnden får i uppdrag att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det.
2. Grundskolenämnden får i uppdrag att redovisa hur delar av modellen kan testas redan nu på en lämplig skola, inom ramen för dagens skollag, exempelvis genom tydligare fokus på explicit undervisning, arbetsro, disciplin och höga förväntningar.
3. Grundskolenämnden får i uppdrag att utvärdera resultaten löpande och sprida erfarenheterna nationellt.

Axel Josefson (M)

Sofie Gyllenwaldt (M)

§ 15 Ärendenummer GSF-2025-04200

Yttrande över motion om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell

Beslut

Grundskolenämnden avstyrker motionen om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en No Excuses modell, när lagstiftningen tillåter det och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2025-12-01, som sitt yttrande.

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt grundskolenämndens yttrande över motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det. Svar ska lämnas till kommunstyrelsen senast 2026-02-27.

Handlingar

1. Grundskoleförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2025-12-01
2. Motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det
3. Yrkande från M och L med särskilt yttrande från KD, daterat 2026-02-03

Yrkanden

Nicklas Gretzer (M) yrkar bifall på yrkandet från M och L.

Jennifer Merelaid Hankins (V) yrkar bifall på förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förvaltningens förslag mot yrkande från M och L och finner att nämnden bifallit förvaltningens förslag.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Yrkande: M, L

Särskilt yttrande:
2026-02-03 KD

Ärende 15

Yrkande angående – No Excuses skolor

Förslag till beslut

I Grundskolenämnden:

1. Att grundskoleförvaltningen tillstyrker motionen om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det.

Yrkandet

Grundskolenämndens årsrapport visar att Göteborg fortsatt har betydande utmaningar när det gäller kunskapsresultat, likvärdighet och trygghet i skolan. Andelen elever som inte når gymnasiebehörighet är fortsatt hög, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden, och skillnaderna mellan skolor består trots omfattande resursomfördelning och riktade insatser. Samtidigt pekar årsrapporten på återkommande problem med studiero, elevnärvaro samt hot och våld, vilket påverkar både elevers lärande och personalens arbetsmiljö.

Mot denna bakgrund finns det skäl att pröva nya arbetssätt som tydligare fokuserar på undervisningens kvalitet, arbetsro, höga förväntningar och ett konsekvent ledarskap i klassrummet. Internationella erfarenheter visar att skolmodeller med ett tydligt kunskaps- och ordningsfokus kan bidra till förbättrade resultat för elever i utsatta områden.

Att ge grundskoleförvaltningen i uppdrag att förbereda för en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell är därför ett rimligt och framåtsyftande steg. En sådan planering skapar förutsättningar för att snabbt kunna agera när lagstiftningen medger det och stärker Göteborgs möjlighet att systematiskt pröva metoder som kan bidra till ökad likvärdighet, bättre studieresultat och ökad trygghet i skolan.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-12-01

Ärendenummer GSF-2025-04200

Handläggare

Jonas Österberg

E-post jonas.osterberg@grundskola.goteborg.se

Yttrande över motion om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden avstyrker motionen om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en No Excuses modell, när lagstiftningen tillåter det och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2025-12-01, som sitt yttrande.

Sammanfattning

Motionärerna, Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M), har förslagit kommunfullmäktige att besluta om att grundskolenämnden ska ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det. Grundskolenämnden föreslås också få i uppdrag att redovisa hur delar av modellen kan testas redan nu på en lämplig skola, inom ramen för dagens skollag och att utvärdera resultaten löpande.

Grundskoleförvaltningen anser principiellt att skolverksamheten ska planeras och genomföras utifrån gällande lagstiftning. Att planera verksamheten utifrån eventuellt kommande lagstiftning förefaller inte heller utifrån ett effektivitetsperspektiv vara särskilt gynnsamt.

Som beskrivits i detta tjänsteutlåtande finns det ingen entydig definition av No Excuses modellen. I vissa tolkningar och tillämpningar av modellen har elevernas undervisningstid utökats med längre skoldagar och undervisning på lördagar. En sådan utökning innebär ökade kostnader. Förvaltningen anser att skolutveckling behöver utgå från lokala förutsättningar och analyser. Förvaltningen ser att det generellt sett finns dilemman kopplat till att implementera modeller i skolan. När sådana modeller väl ska tillämpas kan de upplevas ha svårt att svara upp mot skolors specifika förutsättningar och behov.

Motionärerna föreslog också att grundskolenämnden ska få i uppdrag att redovisa hur delar av modellen kan testas redan nu på en lämplig skola, inom ramen för dagens skollag, exempelvis genom tydligare fokus på explicit undervisning, arbetsro, disciplin och höga förväntningar. Förvaltningen anser att exemplen ovan redan finns i skolans grunduppdrag. Att utforma en testverksamhet med sådant innehåll skulle då vara olämpligt eftersom det ligger i skolans grunduppdrag. Mot denna bakgrund rekommenderar grundskoleförvaltningen nämnden att avstyrka motionen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En tillämpning av modellen med utökad skoltid genom längre skoldagar och undervisning på lördagar kommer innebära väsentligt ökade kostnader.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

I skollagen finns skolans kompensatoriska uppdrag formulerat. Det innebär att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. No Excuses modellens utgångspunkt är att varje skola har ett ansvar och en stark tro på att skolans undervisningsmiljö kan kompensera för ojämlika livsvillkor. Den ligger väl i linje med skollagen och skolans kompensatoriska uppdrag.

Samverkan

Information på förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 26 januari.

Bilagor

1. Motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det.

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt grundskolenämndens yttrande över motion av Axel Josefson (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det. Svar ska lämnas till kommunstyrelsen senast 2026-02-27.

Beskrivning av ärendet

Motionärerna beskriver i motionen att det finns framgångsrika skolmodeller som lyckats ge alla barn, oavsett bakgrund, möjligheten att lyckas. Motionärerna anför att den mest uppmärksammade är No Excuses-modellen och att den bygger på höga förväntningar på både elever och skolor, tydliga ordningsregler, lärarledd undervisning och kontinuerlig uppföljning.

Genom att pröva och införa No Excuses-modellen anser motionärerna att Göteborg kan ta ett avgörande steg för att stärka kunskaperna, öka jämlikheten och ge varje barn i Göteborg verkliga möjligheter att lyckas i livet. De menar därför att Göteborg bör gå före och bli pilotkommun för No Excuses-skolor.

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Grundskolenämnden får i uppdrag att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det.
2. Grundskolenämnden får i uppdrag att redovisa hur delar av modellen kan testas redan nu på en lämplig skola, inom ramen för dagens skollag, exempelvis genom tydligare fokus på explicit undervisning, arbetsro, disciplin och höga förväntningar.
3. Grundskolenämnden får i uppdrag att utvärdera resultaten löpande och sprida erfarenheterna nationellt.

Förvaltningens bedömning

Motionärerna anför att det finns legala hinder för att införa den så kallade No Excuses modellen och föreslår att när lagstiftningen tillåter det, ska en sådan skola etableras i Göteborg. Frågan är då hur grunddragen ser i denna modell och hur ser de juridiska förutsättningarna ut för en sådan modell?

No Excuses modellen

Förvaltningen kan konstatera att det inte verkar finnas någon enhetlig definition av modellen. No Excuses-modellen har sitt ursprung i USA. Den utvecklades ursprungligen med utgångspunkt i att skolor har ett ansvar att skapa en skola för alla och där skolor inte längre skulle skylla låga studieresultat på elevernas bakgrund, hemförhållanden eller socioekonomiska villkor. Modellen utgick från skolans ansvar och en stark tro på att skolans undervisningsmiljö kan kompensera för ojämlika livsvillkor. Den mest kända tillämpningen av No-Excuses modellen finns i de amerikanska skolorna och som tillhör skolkedjan *Knowledge Is Power Program* (KIPP) och som bygger på fem principer: höga förväntningar, fokus på karaktär, effektiva lärare och ledare, strukturerade och trygga lärmiljöer samt aktiv studie- och karriärvägledning.

I en forskningsrapport från Svenskt Näringsliv från 2023 beskrivs modellen enligt följande:

”Modellen beskrivs bäst som ”varmt traditionell” och grundas i elevdisciplin och kunskapsmässiga prestationer. Fokus läggs på att utveckla elevernas karaktär. Man har ofta längre skoldagar, undervisning på lördagar och obligatorisk sommarskola och använder lärarledd undervisning och skoluniformer. Man använder prov frekvent för att diagnosticera eventuella problem och för att följa upp elevers framsteg över tid. Man har också incitamentssystem för att säkerställa bra uppförande, med både positiva och negativa konsekvenser, och specialundervisning i smågrupper om så krävs. Alla skolor tenderar att genomsyras av liknande värdegrunder och man anställer personal därefter”¹

Legala förutsättningar

Som beskrivit ovan finns det ingen tydlig definition av den aktuella modellen och det är därför svårt att uttala sig om hur modellen ser ut i dess mest renodlade form i en svensk kontext. Avsaknaden av en tydlig definition av modellen gör det svårt att tydligt kunna ta ställning till vilka förändringar av lagstiftningen som skulle behövas för att modellen skulle kunna genomföras i svenska skolor.

Det förefaller dock finnas fyra områden där lagstiftningen skulle behöva förändras. Ett av dessa områden handlar om *ytrandefrihet*. Elevers klädsel handlar om individens frihet och integritet och är en del av den grundlagsskyddade ytrandefriheten. Ett införande av skoluniformer står i kontrast till den grundlagsskyddade ytrandefriheten. När det kommer *disciplinära åtgärder* och att införa skarpare regler, som till exempel skulle innebära längre avstängningstider eller andra begränsningar i rätten till utbildning, skulle det också föranleda skollagsändringar. Längre skoldagar och undervisning på lördagar aktualiserar frågan om utökad *skolplikt* och skulle leda till behov av lagförändringar gällande den obligatoriska skolplikten. Därtill finns det delar i modellen som kan aktualisera lagförändringar sett till *elevers rätt till inflytande*.

Om införande av modellen

Motionärerna har föreslagit fullmäktige att besluta om att ge grundskolenämnden i uppdrag att ta fram en plan för hur Göteborg kan etablera en pilotskola enligt en svensk No Excuses-modell, när lagstiftningen tillåter det. Grundskoleförvaltningen anser principiellt att skolverksamheten ska planeras och genomföras utifrån gällande lagstiftning. Att planera verksamheten utifrån eventuellt kommande lagstiftning förefaller inte heller utifrån ett effektivitetsperspektiv vara särskilt gynnsamt.

Den problembild som beskrivits i motionen och som handlar om att elever i Göteborg lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet och att det i vissa områden rör sig om en stor andel elever är problematiskt. Förvaltningen anser i likhet med motionärerna att en sådant tillstånd är oacceptabelt och att det behövs åtgärder för att det ska brytas.

I det sammanhanget bedömer förvaltningen att modellens utgångspunkt är central. Det vill säga att varje skola har ett ansvar och att en stark tro på att skolans undervisningsmiljö kan kompensera för ojämlika livsvillkor. Förvaltningens bedömning är att det just är undervisningens kvalitet som är avgörande för att lyfta resultaten i dessa skolor. Ett sådant utvecklingsarbete behöver grunda sig i en lokal analys om vad som är orsaken bakom elevernas bristande skolresultat och vilka förbättringar skolan behöver

¹ Heller Sahlgren (2023) No Excuses – En skolpolitisk lösning för Sveriges utanförskapsområden? Institutet för näringslivsforskning. Näringslivets skolforum.

göra i sin undervisning. En sådan lokal analys kan också visa att det finns problem som utgör hinder för en god undervisning eller som uppstått som en konsekvens av en undervisning som brister. En skola behöver i sådana fall ha en kapacitet att identifiera sådana problem och att finna åtgärder även på dessa.

Sammantaget innebär detta att lokal skolutveckling i första hand behöver utgå från lokala förutsättningar och att det arbetet ska styras och ledas av rektor. I det fall förvaltningen bedömer att skolan inte på egen hand har kapacitet att lyfta kvaliteten i verksamheten och resultaten beslutar grundskoleförvaltningens ledning om särskilt riktade insatser. Sådana riktade insatser pågår idag på fem skolor i socioekonomiskt utsatta områden.

Utifrån denna syn på lokal skolutveckling som betonar att utvecklingsarbete behöver utgå från lokala förutsättningar och analyser ser förvaltningen att det finns dilemman kopplat till att implementera modeller i skolan. När sådana modeller väl ska tillämpas kan de upplevas ha svårt att svara upp mot skolors specifika förutsättningar och behov. Däremot kan det ju finnas skolor som efter en lokal analys finner det lämpligt att kunna tillämpa modellen. Men då måste lagstiftningen tillåta det, vilket den inte gör idag.

Motionärerna föreslår också att grundskolenämnden ska få i uppdrag att redovisa hur delar av modellen kan testas redan nu på en lämplig skola, inom ramen för dagens skollag, exempelvis genom tydligare fokus på explicit undervisning, arbetsro, disciplin och höga förväntningar. Grundskoleförvaltningen anser att exemplen ovan redan finns i skolans grunduppdrag. Att utforma en testverksamhet med sådant innehåll skall då vara olämpligt eftersom det ligger i skolans grunduppdrag.

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar grundskoleförvaltningen grundskolenämnden att avstyrka motionärernas förslag.

Protokollsutdrag skickas till

Grundskoleförvaltningens ledningsgrupp

Statsledningskontoret

Maria Andersson

Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg

Avdelningschef